

**ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ»**

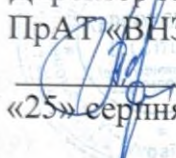
Херсонський інститут

Кафедра правових дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Херсонського інституту

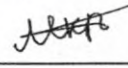
ПрАТ «ВНЗ «МАУП»

 Петричук С.І.

«25» серпня 2025 р.

Схвалено на засіданні
кафедри правових
дисциплін

Протокол №1 від «25» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри Мкртчян Р.С.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК29 Право Європейського Союзу

Спеціальність

D8 «Право»

Освітній рівень

Перший (бакалаврський)

Освітня програма

Право

Херсон ПрАТ «ВНЗ «МАУП» 2025 р.

Розробник (-и) си́лабусу навчальної дисципліни: Кандидат історичних наук, доцент кафедри правових дисциплін Херсонського інституту ПраТ «ВНЗ «МАУП» Ткачук Анна Іллівна

Викладач: Ткачук Анна Іллівна

Си́лабус розглянуто і затверджено на засіданні кафедри правових дисциплін
Протокол від 25.08.2025 № 1

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Право Європейського Союзу
Шифр(и) та назва(ви) спеціальності(стей)	D8 Право
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	обов'язкова
Кількість кредитів і годин	3 кредити / 90 год. Лекції: 34 год. Семінарські / практичні заняття: 16 год. Самостійна робота: 40 год.
Термін вивчення дисципліни	VI семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	залік
Сторінка дисципліни на сайті	

Загальна інформація про викладача навчальної дисципліни

П.І.Б. викладача	Ткачук Анна Іллівна
Науковий ступінь	Кандидат історичних наук
Посада	Доцент кафедри правових дисциплін Херсонського інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»
Дисципліни, які викладає НПП	Історія та культура України; Історія держави та права зарубіжних країн; Історія держави та права України; Конституційне право України; Міжнародне право; Міжнародний захист прав людини; Право Європейського Союзу.
Напрями наукових досліджень	соціально – економічні, політико – правові, культурологічні проблеми історії України та зарубіжних країн, краєзнавство, міжнародне право.
Посилання на реєстри ідентифікаторів для науковців	Реєстрація у базі Google Академія: https://scholar.google.com.ua/citations?hl=ru&user=CIBP8p8AAAAJ&view_op=list_works&gmla Реєстрація у ORCID: 0000-0002-7473-490X
Контактна інформація викладача	
E-mail:	tai3107@ukr.net
Контактний телефон	+380504948310
Телефон кафедри	0967442453
Портфоліо викладача на сайті Інституту	https://ks.maup.com.ua/zagalna-informacija/kafedry/kafedra-pravovyh-dyscyplin/sklad-kafedry

1. Анотація курсу.

Навчальна дисципліна «Право Європейського Союзу» належить до переліку нормативних навчальних дисциплін, забезпечує професійний розвиток студента-бакалавра та спрямована на вивчення правової природи права ЄС, джерел та принципів права ЄС, інституцій ЄС та матеріального права ЄС. Вивчення права Європейського Союзу є важливим напрямом сучасної юридичної освіти. Право ЄС було сформоване на стику міжнародного права та національного права. Поєднуючи правові інститути, принципи та механізми міжнародного та національного права, воно являє собою окрему, особливу правову систему. Вивчення курсу «Основ права Європейського Союзу» набуває особливого значення в контексті імплементації Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

2. Пререквізити.

Навчальна дисципліна «Право Європейського Союзу» має міждисциплінарний характер. Вона вивчається на основі знань, які студенти отримали з навчальних дисциплін, як теорія держави і права, цивільне право, адміністративне право. Курс «Право Європейського Союзу» готує надійний ґрунт для ефективного вивчення навчальної дисципліни «Міжнародне публічне право».

3. Мета і завдання навчальної дисципліни.

Основною **метою** вивчення курсу «Право Європейського Союзу» є формування теоретичних знань про правову природу та право Європейського Союзу як правового утворення особливого виду.

Вивчення навчальної дисципліни «Право Європейського Союзу» спрямоване на виконання таких **завдань**: ознайомлення із сучасними підходами до розуміння правової природи Європейського Союзу та його основними юридичними характеристиками; розкриття поняття «Право Європейського Союзу», його правової природи, особливостей, системи та джерел; характеристика правового регулювання діяльності інститутів Європейського Союзу; формування знань про правове регулювання процесів економічної інтеграції в Європейському Союзі; характеристика міжнародно-правового механізму співробітництва Європейського Союзу з іншими суб'єктами міжнародного права; розкриття сучасного стану та основних тенденцій співробітництва між Європейським Союзом та Україною.

4. Результати навчання (компетентності).

Табл. 1

Інтегральна компетентність (ІК)	ІК1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності.
Загальні компетентності(ЗК)	ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему. СК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи. СК4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини. СК5. Здатність застосовувати норми та інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права. СК6. Здатність здійснювати порівняльний аналіз окремих правових інститутів права Європейського Союзу та Ради Європи і правової системи України. СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини. СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти. СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції. СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.
Результати навчання	
Результати навчання (РН)	РН 2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини. РН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел. РН 4. Знати та розуміти основи права Європейського Союзу.

Тема 9. Правове забезпечення інтеграції України до Європейського Союзу	6	2	2		2	ДС, Т
						4
Разом за змістовим модулем	44	16	10		18	
Змістовий модуль II. Правові засади внутрішнього ринку Європейського Союзу. Матеріальне право Європейського Союзу						
Тема 1. Вільний рух товарів у Європейському Союзі	4	2			2	
Тема 2. Вільне пересування осіб у Європейському Союзі	4		2		2	ДС, Т, РЗ
						4
Тема 3. Вільний рух капіталу в Європейському Союзі	6	2			2	
Тема 4. Конкурентне право Європейського Союзу	6	2	2		2	ДС, Т, РЗ
						4
Тема 5. Корпоративне право Європейського Союзу	4	2			2	
Тема 6. Аграрне право Європейського Союзу	2				2	ДС, Т, РЗ
						4
Тема 7. Торговельна право Європейського Союзу	4	2			2	ДС, Т, РЗ
						4
Тема 8. Митне право Європейського Союзу	4	2	2			ДС, Т, РЗ
						4
Тема 9. Правове регулювання фінансових відносин у Європейському Союзі	2				2	
Тема 10. Податкове право	2				2	
Тема 11. Трудове і соціальне право Європейського Союзу	2	2				
Тема 12. Захист прав споживачів у Європейському Союзі	2	2				
Тема 13. Право інтелектуальної власності в Європейському Союзі	2	2				
Тема 14. Екологічне право Європейського Союзу	2				2	
Тема 15. Кримінальне право Європейського Союзу	2				2	
Разом за змістовим модулем 2	46	18	6		22	
Модульна контрольна робота № 1	2 теоретичні питання та одна задача					30
Модульна контрольна робота № 2	2 теоретичні питання та одна задача					30
Всього годин/Балів	90	34	16		40	100

7. Політика оцінювання.

За роботу на практичних заняттях, що відносяться до змістового модуля 1 та 2, студент може здобути 4 бали. Максимальна оцінка за даний вид роботи складає 40 балів. При цьому робота студента на практичному занятті оцінюється таким чином: за аудиторні самостійні роботи

– 1 бал, за усні відповіді у ході опитування – 2 бала, за виконання задач і завдань, тестів під час практичного заняття – 1 бал.

Передбачено проведення 2 підсумкових модульних контрольних робіт із можливим балом 30. При виконанні модульних контрольних робіт оцінці підлягають теоретичні знання та практичні навички, яких набули студенти після опанування певного модуля. Модульні контрольні роботи проводяться у письмовій формі, а саме: студенти дають відповіді на теоретичні питання та розв'язують задачу. Максимальна оцінка за результатами контрольних заходів у 2-му семестрі складає 60 балів.

За результатами вивчення курсу студенти складають екзамен. Оцінювання знань студентів здійснюється за результатами поточного контролю. При цьому завдання поточного контролю оцінюються в діапазоні від 0 до 100 балів включно. Екзамен виставляється за умови, що студент успішно виконав усі завдання, передбачені навчальною програмою дисципліни, і набрав при цьому не менше 75 балів. Підсумковий контроль з курсу «Право ЄС» відбувається у вигляді усного екзамену. Усна відповідь студента (max – 20 б.) передбачає розгорнуте висвітлення трьох теоретичних питань.

У випадку незадовільної поточної семестрової оцінки, або за бажання підвищити рейтинг, студент складає екзамен у формі підсумкового опитування (усного контролю), при цьому на екзамен виноситься 40 балів, а бали, набрані за результатами модульних контрольних робіт, анулюються. Для отримання екзамену необхідно набрати не менше 60 балів за 100-бальною шкалою.

Політика щодо відвідування занять. Відвідування лекційних та семінарських занять є обов'язковим. Пропущені лекції слід відпрацювати переписавши конспект та продемонструвавши його викладачу, при цьому слід бути готовим відповісти на питання за змістом лекції. Присутність на семінарському занятті без підготовки та нездатність впоратись із завданнями оцінюється на 0 балів. Відпрацювання пропущених семінарських занять чи оцінених у 0 балів занять, здійснюється шляхом підготовки письмово згідно з планом занять питань з теми та усного опитування по темі.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час модульних контрольних робіт та екзаменів заборонені (в тому числі із використанням мобільних пристроїв). Дотримання академічної доброчесності студентами та відповідальність за її порушення регулюються Положенням про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Студент зобов'язаний дотримуватись крайніх термінів, до яких має бути виконано певне завдання. За наявності поважних причин студент має право на складання індивідуального графіку вивчення окремих тем з дисципліни. Роботи, які здаються із порушення термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (мінус 2 бали). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад лікарняний). Пропуск студентом заняття не звільняє його від обов'язку виконати письмове завдання, чи виконати інші види завдань передбачені програмою. Студент, який пропустив заняття з поважних причин (хвороба, відрядження тощо) може відпрацювати пропущене заняття. Термін відпрацювання – протягом одного тижня з моменту пропуску заняття. Пропущені контрольні заходи, перескладання пропущених семінарських занять відбуваються один раз на тиждень в призначений викладачем день.

8. Підсумковий контроль

Перелік питань до заліку

1. Передумови європейської інтеграції.
2. Основні історичні етапи розвитку європейської інтеграції.
3. Створення Європейського Союзу.
4. Поняття та система права Європейського Союзу.
5. *Acquis* в праві Європейського Союзу.
6. Співвідношення європейського права та права Європейського Союзу.
7. Право Європейського Союзу в системі міжнародного права.
8. Паризький договір про створення Європейського Співтовариства з вугілля та сталі.
9. Римські договори про створення Європейського Економічного Співтовариства та

Європейського Співтовариства з атомної енергії.

10. Єдиний європейський акт.

11. Маастрихтський договір.

12. Амстердамський договір.

13. Ніццький договір.

14. Договір про запровадження Конституції для Європи.

15. Лісабонський договір.

16. Хартія основних прав Європейського Союзу.

17. Загальна характеристика співвідношення права Європейського Союзу із національним правом країн-членів: принципи верховенства та прямої дії права Європейського Союзу.

18. Специфічні принципи діяльності Європейського Союзу: принципи субсидіарності та пропорційності.

19. Принцип інтеграції.

20. Принцип юрисдикційної захищеності прав та інтересів.

21. Значення принципу недискримінації.

22. Принцип прозорості.

23. Відповідальність держав-членів перед індивідами за порушення права Європейського Союзу.

24. Хартія Європейського Союзу про основні права: значення та зміст.

25. Процесуальні принципи права Європейського Союзу.

26. Поняття джерела права Європейського Союзу.

27. Первинні джерела права Європейського Союзу.

28. Допоміжні джерела права Європейського Союзу.

29. Компетенція Європейського Союзу.

30. Європейська рада.

31. Європейський парламент.

32. Рада.

33. Європейська комісія.

34. Суд справедливості.

35. Загальний суд.

36. Європейський центральний банк.

37. Рахункова палата.

38. Органи та установи Європейського Союзу.

39. Допоміжні інституції Європейського Союзу (Економічний і соціальний комітет. Комітет регіонів).

40. Поняття «товар».

41. Заборона митних зборів та еквівалентних їм платежів.

42. Заборона внутрішнього дискримінаційного внутрішнього оподаткування.

43. Заборона кількісних обмежень. Заходи, які мають дію, еквівалентну кількісним обмеженням.

44. Засади вільного пересування осіб у Європейському Союзі.

45. Право громадян Європейського Союзу на вільне пересування в межах Європейського Союзу.

46. Однакове ставлення щодо громадян Європейського Союзу та членів їхніх родини.

47. Право працівників та їхніх родин на постійне проживання після закінчення трудових відносин у державі-члені Європейського Союзу.

48. Винятки з правил про вільний рух осіб у Європейському Союзі.

49. Взаємне визнання професійних кваліфікацій та дипломів у Європейському Союзі.

50. Поняття капіталу й платежів та їх руху.

51. Принцип свободи руху капіталу та платежів.

52. Винятки (дозволені обмеження) з принципу свободи руху капіталу та платежів, їх застосування.

53. Поняття послуг у праві Європейського Союзу.

54. Свобода отримання послуг у Європейському Союзі.

55. Програма гармонізації корпоративного права Європейського Союзу.

56. Уніфікація корпоративного права.

57. Створення й функціонування компаній.
58. Реорганізація компаній.
59. Поняття та ознаки державної допомоги.
60. Види державної допомоги. Порядок надання державної допомоги.
61. Юридичні особи наднаціонального характеру.
62. Правове регулювання фінансування спільної аграрної політики.
63. Поняття «сільськогосподарська продукція» й «сільськогосподарський товаровиробник».
64. Правові інструменти спільної аграрної політики.
65. Правове регулювання ціноутворення у сільському господарстві.
66. Правове регулювання інтервенційних закупівель.
67. Правове регулювання фінансової підтримки сільськогосподарських товаровиробників.
68. Адміністративні обмеження обсягів сільськогосподарського виробництва.
69. Правове регулювання експорту та імпорту сільськогосподарської продукції.
70. Правове регулювання структурних перетворень у сільському господарстві.
71. Особливості торговельного права Європейського Союзу.
72. Регулювання експорту.
73. Тарифне регулювання імпорту.
74. Визначення країни походження товарів.
75. Режим генералізованих тарифних преференцій.
76. Нетарифне регулювання імпорту.
77. Митний союз.
78. Митна територія.
79. Основні принципи тарифного та нетарифного регулювання.
80. Єдиний митний тариф.
81. Визначення країни походження товарів.
82. Визначення митної вартості.
83. Митні процедури.
84. Співробітництво між митними адміністраціями держав-членів.
85. Євроінтеграційне законодавство України.
86. Ратифікація Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.
87. Підписання політичної та економічної частин Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.
88. Двосторонні відносини згідно з планом дій згідно з планом дій Україна–ЄС та «Порядком денним асоціації Україна–ЄС».
89. Організаційно-правові форми співробітництва України з Європейським Союзом.
90. Громадянство Європейського Союзу.

9. Шкала оцінювання

Табл. 2

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

Розподіл балів та критерії оцінювання

Табл. 3

Поточний контроль (мах=40балів)	Модульний контроль (мах=60балів)	Загальна кількість балів
--	---	--------------------------

Модуль1										Модуль2		100
Змістовиймодуль1					Змістовиймодуль2					МКР1	МКР2	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	30	30	
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4			

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Договір про Європейський Союз [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://https://eur-lex.europa.eu/collection/eu-law/treaties/treaties-force.html>
2. Договір про функціонування Європейського Союзу [Електронний ресурс]– Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/collection/eu-law/treaties/treaties-force.html>
3. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [Електронний ресурс] / Верховна Рада України // Верховна Рада України. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/984_011
4. Аракелян М. Р. Право Європейського Союзу : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] : з урахуванням змін, внесених Лісабон. договором 2007 р. / М. Р. Аракелян, М. Д. Василенко ; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». – О. : Фенікс, 2012. – 386 с.
5. Друзенко Г. Конституційні акти Європейського Союзу (в редакції Лісабонського договору) / пер. Г. Друзенко та С. Друзенко. – К. : «К. І. С.», 2010. – 536 с.
6. Європейське право: право Європейського союзу : підручник : у трьох кн. / за заг. ред. В. І. Муравйова. – К. : Ін Юре, 2015. – Кн. перша : Інституційне право Європейського союзу / В. І. Муравйов, О. М. Шпакович, О. М. Лисенко, О. В. Святун. – К. : Ін Юре, 2015. – 312 с.
7. Європейське право: право Європейського союзу : підручник : у трьох кн. / за заг. ред. В. І. Муравйова. – К. : Ін Юре, 2015 – Кн. друга : Матеріальне право Європейського союзу / В. І. Муравйов, К. В. Смирнова, І. В. Влялько та ін. – К. : Ін Юре, 2015. – 456 с.
8. Європейське право: право Європейського союзу : підручник : у трьох кн. / за заг. ред. В. І. Муравйова. – К. : Ін Юре, 2015 – Кн. третя: Право зовнішніх зносин Європейського союзу / В. І. Муравйов, М. М. Микієвич, І. Г. Білас та ін. – К. : Ін Юре, 2015. – 408 с.
9. Зібрання актів європейського права. – К. : ред. журн. «Право України», 2013. – Вип. 1 : Європейський Союз / упоряд. К. В. Смирнова ; за заг. ред. В. І. Муравйова. – 2013. – 1052 с.
10. Копійка В. В., Шинкаренко Т. І. Європейський Союз: історія і засади функціонування : навч. посіб. / В. В. Копійка, Т. І. Шинкаренко. – К. : Знання, 2009. – 751 с.
11. Марчук М. І. Право Європейського союзу : навч. посіб. / М. І. Марчук ; Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х. : ХНУВС, 2012. – 235 с.
12. Право Європейського Союзу : підручник / [Л. І. Адашис, Т. М. Анакіна, С. М. Вихрист та ін.] ; за аг. ред. Т. Л. Сироїд ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – Харків : Право, 2020. – 590 с.
13. Право Європейського Союзу: основи теорії : підручник / [Т. М. Анакіна, Т. В. Комарова, О. Я. Трагнюк, І. В. Яковюк та ін.] ; за заг. ред. І. В. Яковюка. – Харків: Право, 2019. – 360 с.
14. Право Європейського Союзу : навч. посіб. / В. М. Бесчастний, В. П. Філонов, О. В. Філонов, В. М. Субботін та ін.; за ред. В. М. Бесчастного. – К. : Знання, 2010. – 366 с.
15. Право Європейського Союзу : навч. посіб. / за заг. ред. Р. А. Петрова. – К. : Істина, 2010. – 376 с.
16. Право Європейського Союзу : підручник / за ред. О. К. Вишнякова. – Одеса : Фенікс, 2013. – 883 с.
17. Сухицька Н. В. Право Європейського Союзу. Курс лекцій : навч. посіб. / Н. В. Сухицька. – К. : Університет «Україна», 2012. – 259 с.

Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в навчально-методичних посібниках:

1. Шевчук І. М. Право Європейського Союзу: робоча навч. прогр. / Ірина Миколаївна Шевчук. – Луцьк : Вежа-Друк, 2013. – 40 с.
2. Шевчук І. М. Право Європейського Союзу: прогр. навч. дисципліни / Ірина Миколаївна Шевчук. – Луцьк : Вежа-Друк, 2013. – 32 с.

САЙТИ ЄС ТА ОФІЦІЙНІ ПЕРЕКЛАДИ ТЕКСТІВ АКТІВ ЄС:

Офіційні Інтернет-джерела ЄС

Портал Європейського Союзу <http://europa.eu>

Портал Європейського парламенту <http://europarl.europa.eu>

Європейська комісія <https://ec.europa.eu/commission/presscorner/home/en>

Суд Євросоюзу www.curia.eu.int

Програма TAIEХ (Інструмент технічної допомоги та обміну інформацією)
<http://taieх.ec.europa.eu/>

Офіційне бюро статистики Європейського Союзу (Eurostat) <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>

EU tube <http://youtube.com/eutube>

Глосарій термінів Європейського Союзу <http://europa.dovidka.com.ua>

Інформаційна служба Європейського Союзу (Europe Direct) <http://ec.europa.eu/europedirect>

Автоматизована система бібліотек Європейської Комісії (ECLAS) <http://ec.europa.eu/eclas/>

Освіта в країнах Європи (EuroEducation) <http://euroeducation.net>